

Děláme stále stejnou chybu – nežádáme minimum, ale maximum možného (aneb Ohlédnutí za dalším 1. májem)

Taktéž letošní oslavy Svátku práce a ohlasy na ně mne znovu utvrdily v přesvědčení, že levice, nejen česká, ale i ta světová, se potácí v začarovaném kruhu, nehodném výzev a aktuálních potřeb 21. století. Jako by se nejenom reakční pravice, jíž to po právu vytýkáme, ale i my sami vraceli do dávné minulosti prvních Prvních májů. Tradičních prvomájových pochodů ve světě se totiž zúčastnily statisíce lidí, kteří požadovali hlavně více pracovních příležitostí, lepší pracovní podmínky a vyšší mzdy, tedy v podstatě totéž, co generace před nimi. Ve stejné době dopadly rakety na místo pobytu „diktátora“ Muammara Kaddáfího, vpravdě prý to zloducha a vyvrhele prvního řádu, který zřejmě vůbec jako první ve své Zelené knize uvedl:

„Přetvoření současných společností ze společností námezdních dělníků ve společnosti partnerů, je nevyhnutelné jako dialektický výsledek protikladných ekonomických tezí, působících v dnešním světě, a nevyhnutelným dialektickým výsledkem nespravedlnosti vztahů, založených na mzdovém systému, které nebyly vyřešeny. Je pravděpodobné, že vypuknutí revoluce za dosažení socialismu začne tím, že se výrobci zmocní svého podílu toho, co vyrábějí. Cíl dělnických stávek se přesune z požadavků zvýšení mezd na požadavek podílu na výrobě“.

Jak jeho slova souvisí se zajisté oprávněnými požadavky na práci a slušnou mzdu? Zcela jistě tak, že nejsou popřením těchto požadavků, ale jejich zákonitým a zcela potřebným rozšířením, aby vůbec mohly být v budoucnosti splněny. Rok od roku je totiž zjevnější, že ten, kdo se v dnešní kapitalistické společnosti omezí jen na bezprostřední potřeby a zájmy, tedy v tomto případě, že ten, kdo ulpí jen na požadavcích práva na práci a na spravedlivou mzdu, stejně tak po právu (tedy jako odměnu za svoji krátkozrakost) se téhož nedočká, zůstane-li jen u těchto zbožných přání a nebude-li požadovat změnu celého mocenského systému tak, aby mu umožnil nejen toto, ale i více. Jednodušeji vyjádřeno, je tak stále zřejmější, že ten, kdo nepožaduje maximum možného, nedosáhne ani minimum nutného. Ve 21. století je prostě poněkud zpozdilé žádat právo na práci a lepší mzdu, když vzhledem ke kvalitě a možnostem výrobních prostředků může každý zaměstnanec ve výrobě žádat právo být výrobcem, tedy právo být spoluvlastníkem výrobních prostředků, s nimiž pracuje, právo spolurozhodovat o nich a konečně (nebo především) právo získávat podíl z čistého zisku výroby jako jedině spravedlivou odměnu za svou práci i nadpráci. Aby tomu tak ovšem mohlo být, musel by „někdo“ takováto práva veřejně vyslovit, požadovat, dosáhnout a kodifikovat. Neměla by být tím „někým“ komunistická strana?

Aby mi bylo správně rozuměno: nejde mi o planý radikalismus. Chtěl bych však upozornit na některé (bohužel) neoddiskutovatelné skutečnosti. Za prvé na to, že ve většině zemí (a to i přes mnoho desítek let trvající existenci a úsilí komunistických stran) se ani po více než sto let trvajících bojích nepodařilo dosáhnout plné zaměstnanosti a spravedlivé odměny za práci, a to klasickým způsobem odborářských stávek a demonstrací. Za druhé, že právě takovéto akce jsou jen formální stafáží kapitalistické demokracie, z níž dokonce i v době takovýchto protestů těží jen podnikatelé. Za třetí na to, že přes veškeré proklamace o solidaritě většina zaměstnaných nikdy nebude solidární s nezaměstnanými, už kvůli strachu, že by mohla o své zaměstnání přijít. Za čtvrté na to, že strach zaměstnaných ze ztráty práce může překonat jen touha po jistotách, právech a výhodách, které doposud nemají (podíl na výrobě a zisku z ní povstávající). Za páté na to, že tuto touhu po zisku a výhodách je třeba většině nabídnout, řádně zdůvodnit a objasnit nejen jako realizovatelnou, ale také jako jedině možnou pro dosažení toho, co dosud pracující (vzdor desetiletím bojů a proklamací) zajištěno stále nemají.

Jindřich Fajt 2. 5. 2011